

P2P: Peer to peer lending

ธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่

พิมพ์ธัญญา ช้องเสนาะ

วิทยาการปฏิบัติการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

P2P: Peer to peer lending platform หรือ ธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ตามคำนิยามของธนาคารแห่งประเทศไทย (ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 4/2562, 2562) เป็นนวัตกรรมทางการเงินที่ได้รับความนิยมและใช้กันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ โดยบริษัท Peer to Peer lending แห่งแรกของโลกคือ “Zopa” ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมีนาคมปี ค.ศ. 2005 ในประเทศอังกฤษ และได้ขยายไปกลุ่มประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศในสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน เป็นต้น ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. 2015 มูลค่าตลาดสินเชื่อของ Peer to peer lending อยู่ที่ประมาณ 26,064 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่ามูลค่าตลาดอาจมีการขยายตัวสูงขึ้นไปจนถึงระดับ 460,312 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2022 ซึ่งผู้ให้บริการ Peer to peer lending ที่ได้รับความนิยมในต่างประเทศ ได้แก่ Lending Club และ Prosper ในสหรัฐอเมริกา Zopa ในสหราชอาณาจักร และ Lufax ในประเทศจีน (อรรถสิทธิ์ แจ่มฟ้า, 2561)

สำหรับประเทศไทยการให้บริการในรูปแบบ Peer to peer lending สามารถเริ่มดำเนินการได้เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer to peer lending platform) ซึ่งหลักเกณฑ์ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถประกอบธุรกิจได้เฉพาะการเป็นช่องทางหรือตัวกลางในการให้สินเชื่อผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีระบบงานรองรับการดำเนินธุรกิจอย่างเหมาะสม มีการคัดกรองผู้ให้กู้และผู้กู้ที่เป็นบุคคลธรรมดา มีการประเมินความเสี่ยงของผู้กู้ รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม และมีกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนอย่างเหมาะสม (ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 4/2562, 2562)

P2P: Peer to peer lending คืออะไร

P2P: Peer to peer lending เป็นการกู้ยืมระหว่างบุคคล (ผู้กู้) กับ (ผู้ให้กู้, นักลงทุน) ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีแพลตฟอร์ม (Platform) เช่น เว็บไซต์ (Website) หรือแอปพลิเคชัน (Application) เป็นตัวกลางในการจับคู่ระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ (Matchmaker) และจัดให้มีการทำสัญญาสินเชื่อ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562x) โดยอาจมีหรือไม่มีการวางหลักประกันก็ได้ Peer to peer lending จึงทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินแทนธนาคารหรือสถาบันการเงิน โดยการทำธุรกรรมรูปแบบดังกล่าวมีจุดเด่นคือ ผู้กู้หรือผู้ขอสินเชื่อหนึ่งรายจะมีผู้ให้กู้ร่วมได้มากกว่าหนึ่งราย ขณะเดียวกันผู้ให้กู้หนึ่งรายก็สามารถกระจายการปล่อยกู้ได้หลายราย

เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ย Peer to peer lending จะสูงกว่าสินเชื่อของสถาบันการเงิน แต่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมในระบบซึ่งอาจมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาก โดยผู้กู้หรือผู้ขอสินเชื่อมีโอกาสที่จะได้รับข้อเสนออัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าการกู้เงินจากสถาบันการเงินได้ และในขณะที่ผู้ให้กู้จะได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงินหรือการซื้อพันธบัตรรัฐบาล Peer to peer lending จึงเป็นการนำเทคโนโลยีมาทำหน้าที่ตัวกลางทางการเงินซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสและทางเลือกในการเข้าถึงบริการทางการเงินให้แก่ประชาชนและบุคคลผู้ประกอบการที่ไม่สามารถเข้าถึงการกู้ยืมหรือสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ (อรรถสิทธิ์ แจ่มฟ้า, 2561 ; ปณิดา ฤทธิโรจน์, 2562)

ภาพที่ 1 ความแตกต่างระหว่างการกู้ยืมเงินในรูปแบบเดิมและการกู้ยืมเงินในรูปแบบ Peer to peer lending
ที่มา: 3 โจทย์ ทำทนาย 'พีทูพี เลนดิง'. โดย กรุงเทพธุรกิจ, 2560, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/746619>

Peer to peer lending แห่งแรกถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 2005 โดยบริษัท Zopa ที่ประเทศอังกฤษ ต่อมาแพลตฟอร์มดังกล่าวได้รับความนิยมและเติบโตอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ประเทศจีน เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่เร่งให้แพลตฟอร์ม Peer to Peer lending เติบโตได้ดีในหลายประเทศ ได้แก่

1. สถาบันการเงินแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการสินเชื่อของผู้กู้ได้อย่างเพียงพอ ตัวอย่างเช่น ประเทศจีน มีปริมาณสินเชื่อ Peer to peer lending เติบโตมากที่สุด เนื่องจากธนาคารของรัฐนิยมปล่อยสินเชื่อให้กับรัฐวิสาหกิจและบริษัทขนาดใหญ่ ทำให้จำนวนประชากรจีนกว่าสองในสาม โดยเฉพาะผู้กู้ธรรมดาและธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อของธนาคารได้ และในประเทศอินโดนีเซีย ด้วยข้อจำกัดทางสภาพทางภูมิศาสตร์ ทำให้ประชากรไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบหรือแบบเดิมได้

2. ความต้องการการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงขึ้นของนักลงทุน ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกเมื่อปี ค.ศ. 2008 การลงทุนในตลาดเงินให้ผลตอบแทนต่ำอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับกฎระเบียบที่เพิ่มมากขึ้นของสถาบันการเงิน ทำให้นักลงทุนมองหาช่องทางการลงทุนอื่น Peer to peer lending จึงเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ได้รับความสนใจสำหรับนักลงทุนที่แสวงหาผลตอบแทนที่สูงขึ้น

3. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เมื่อเทคโนโลยีมีศักยภาพสูงขึ้นและมีราคาที่ถูกลง เอื้อให้เกิดเทคโนโลยีการเงินใหม่ ๆ เช่น ระบบการเก็บและประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ระบบการจับคู่สินเชื่อ

อัตโนมัติ (Machine learning) และระบบตัวตนอิเล็กทรอนิกส์ (e-KYC) ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ทางการเงิน

4. การยอมรับเทคโนโลยีของประชาชน และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยสัดส่วนผู้ใช้สมาร์ทโฟนทั่วโลกเพิ่มขึ้น ทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี นอกจากนี้พฤติกรรมในชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป ทั้งการซื้อขายสินค้า บริการและการชำระเงิน ทำผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เกิดเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Digital footprint ซึ่งสามารถนำมาประมวลผล และผลิตบริการต่าง ๆ ที่สร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าได้

5. กฎระเบียบ ในหลายประเทศให้ความสำคัญต่อการแข่งขันทางด้านนวัตกรรม จึงส่งเสริมการสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทคโนโลยีการเงินใหม่ โดยเฉพาะกฎระเบียบที่ยืดหยุ่น เช่น การเปิดพื้นที่ Regulatory sandbox ให้แพลตฟอร์มเข้ามาทดลองให้บริการภายใต้กรอบการกำกับดูแลที่ยืดหยุ่นของสหราชอาณาจักร (พรชนก เทพขาม, 2562)

ภาพที่ 2 Peer to peer landing

ที่มา: P2P Lending (peer-to-peer lending) สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่. โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562ข, https://www.bot.or.th/Thai/ConsumerInfo/Documents/P2P_3May2019.pdf

P2P: Peer to peer lending ในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

การกำกับดูแลที่ขึ้นตรงต่อมลรัฐของสหรัฐอเมริกาทำให้ Peer to peer lending ไม่ได้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ในบางมลรัฐ ประกอบกับการที่กฎหมายกำหนดให้ธนาคารต้องเป็นผู้ออกสินเชื่อ ทำให้แพลตฟอร์มจะต้องแปลงสินเชื่อที่ออกโดยธนาคารให้เป็นตราสารเปิดขายให้นักลงทุน โดยแพลตฟอร์มจำเป็นต้องได้รับอนุญาตจาก Security and Exchange Commission (SEC) และรัฐบาลท้องถิ่น รวมถึงการมีข้อปฏิบัติให้รายงานข้อมูลทางการอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของทางการซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคด้วย โดยกรณีแพลตฟอร์ม Lending Club สัญชาติอเมริกา ผู้ให้บริการสินเชื่อ Peer to peer lending

อันดับหนึ่งของโลก ซึ่งเปิดดำเนินธุรกิจในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 ทั้งนี้ข้อมูล ณ สิ้นปี 2016 มีจำนวนเงินกู้ผ่าน Lending Club มีมากกว่า 24,647 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 863,000 ล้านบาท (“ทำความเข้าใจกับ Peer-to-Peer Lending,” ม.ป.ป.) ทั้งนี้ Lending Club ประสบปัญหาสภาพคล่องและปัญหาความเชื่อมั่น เนื่องจากมีการบิดเบือนข้อมูล เช่น การสร้างยอดสินเชื่อปลอม และไม่เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นแก่นักลงทุน ประกอบกับผู้ก่อตั้งและผู้บริหารมีผลประโยชน์ทับซ้อนในกองทุนที่แพลตฟอร์มจะเข้าไปลงทุน หน่วยงาน Department of Justice ของสหรัฐอเมริกาได้เปิดการเจรจากับ Lending Club สำหรับการป้องกันพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การฉ้อโกงในอนาคต (พรชนก เทพขาม, 2562)

สหราชอาณาจักร

ภายหลังที่แพลตฟอร์ม Peer to peer lending แห่งแรกชื่อ Zopa กำเนิดขึ้นในสหราชอาณาจักรเมื่อปี ค.ศ. 2005 ปัจจุบัน Zopa มีจำนวนผู้ให้กู้มากกว่า 500,000 ราย และมีจำนวนผู้กู้มากกว่า 63,000 ราย ด้วยจำนวนเงินกู้กว่า 1,430 ล้านปอนด์ หรือประมาณ 71,500 ล้านบาท ทั้งนี้นโยบายการกำกับดูแล Peer to peer lending ของสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มไปในทางการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมมากกว่าการกำกับดูแลอย่างเข้มงวด โดยเลือกใช้การกำกับดูแลด้วยตนเอง (Self regulatory organization) ส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของผู้ให้บริการโดยการจัดตั้ง Peer to Peer Financial Association เพื่อกำหนดข้อตกลงในอุตสาหกรรมร่วมกันระหว่างแพลตฟอร์มที่เป็นสมาชิก ซึ่งในภายหลังเมื่อหน่วยงาน Financial Conduct Authority ของรัฐเข้ามากำกับดูแลเพิ่มมากขึ้น ก็ได้มีการออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น การจำกัดการลงทุนของนักลงทุนทั่วไปให้ไม่เกินร้อยละ 10 ของสินทรัพย์ที่ลงทุนได้ และให้มี Regulatory sandbox สำหรับติดตามความเสี่ยงที่อาจเกิดจากนวัตกรรมทางการเงินใหม่ ๆ (พรชนก เทพขาม, 2562 ; “ทำความเข้าใจกับ Peer-to-Peer Lending,” ม.ป.ป.)

ประเทศจีน

จากรายงานของ MDPI พบว่าในครึ่งปีแรกของปี 2017 ธุรกิจ Peer to peer lending ในระบบของประเทศจีนมีมูลค่า 4.64 ล้านล้านหยวน หรือประมาณ 21 ล้านล้านบาท นับเป็นตลาดที่มีมูลค่าการทำธุรกรรมใหญ่เป็นอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกา โดยปัจจุบันมีจำนวนผู้ให้บริการกว่า 1,900 ราย

ในช่วงแรกประเทศจีนไม่มีการกำกับดูแล Peer to peer lending ต่อมาทางการได้ทยอยออกเกณฑ์การกำกับดูแลแต่ก็ประสบปัญหาการบังคับใช้จริงเนื่องจากมาตรฐานการกำกับดูแลของแต่ละรัฐบาลท้องถิ่นไม่เท่ากัน โดยมาตรการควบคุมการกำกับดูแลและจัดระเบียบ Peer to peer lending ของรัฐบาลจีน ได้แก่ 1) ให้ผู้กู้และนักลงทุนเปิดบัญชีธนาคารตัวแทน และให้แพลตฟอร์มลงทะเบียนกับหน่วยงานกำกับดูแลท้องถิ่นเพื่อจำกัดสิทธิการให้บริการแพลตฟอร์มที่ขาดคุณสมบัติ และให้สถาบันการเงินที่รับฝากเงินซึ่งเป็นคู่ค้ากับแพลตฟอร์มต้องได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจจากทางการ 2) กำหนดเพดานการกู้ยืมผ่านแพลตฟอร์ม โดยกำหนดให้บุคคลรายย่อยกู้ยืมได้ 1 ล้านหยวน ส่วนผู้ประกอบการหรือบริษัทกู้ยืมได้ 5 ล้านหยวน 3) การกำหนดขอบเขตของการทำธุรกรรมแพลตฟอร์ม โดยไม่อนุญาตให้แพลตฟอร์มบิดเบือนข้อมูลการลงทุนและทำธุรกรรมที่นำไปสู่ขบวนการแชร์ลูกโซ่ ทั้งนี้มีแพลตฟอร์มที่เปิดให้บริการในประเทศจีน เช่น

Lufax เป็นแพลตฟอร์ม ที่เปิดให้บริการด้าน Peer to peer lending ที่ใหญ่และประสบความสำเร็จมากที่สุดในประเทศจีน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2011 ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้โดยคิดค่าธรรมเนียมเพียงร้อยละ 4 จากยอดเงินในการกู้แต่ละครั้ง ปัจจุบัน Lufax มีฐานลูกค้าที่มีเครดิตน่าเชื่อถือกว่า 5 ล้านคน อีกทั้งกำลังจะขยายธุรกิจจากการกู้ยืมไปสู่การให้บริการในด้านกองทุน และการขายประกันรูปแบบต่าง ๆ

Ezubro เริ่มให้บริการในปี ค.ศ. 2014 ได้รับความนิยมจากนักลงทุน เนื่องจากสัญญาการจ่ายดอกเบี้ยจากการลงทุนสูงกว่าการฝากเงินธรรมดาถึง 7 เท่า และมีความน่าเชื่อถือจากโฆษณาผ่านช่องโทรทัศน์ของรัฐบาล ซึ่งในความเป็นจริงแพลตฟอร์มไม่ได้นำเงินไปปล่อยกู้ให้นักลงทุน ส่งผลให้นักลงทุนขาดความมั่นใจต่อแพลตฟอร์มและนำไปสู่การปิดตัวลงในปี ค.ศ. 2016 นักลงทุนเสียหายกว่า 9 แสนราย มูลค่าความเสียหาย 7.6 ล้านดอลลาร์ นำไปสู่การออกระเบียบเพิ่มเติมและการกำกับดูแลอย่างเข้มงวดในประเทศจีน (พรชนก เทพขาม, 2562 ; Digital Ventures, 2561ข ; Digital Ventures, 2561ค)

ประเทศอินโดนีเซีย

มูลค่าธุรกรรมของ Peer to peer lending ซึ่งนับรวมทั้งผู้รายบุคคลและธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศอินโดนีเซียมีแนวโน้มเติบโตเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี ค.ศ. 2018 มูลค่าธุรกรรม Peer to peer lending อยู่ที่ 34.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และคาดว่าในปี ค.ศ. 2023 จะมีมูลค่าสูงขึ้นเป็น 60.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเกือบสองเท่าในระยะเวลาเพียง 5 ปีเท่านั้น ทั้งนี้การให้บริการทางการเงินด้วยแพลตฟอร์ม Peer to peer lending กลายเป็นทางออกสำหรับการไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินของประชากรในประเทศอินโดนีเซีย เนื่องด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ทำให้ประชากรอินโดนีเซียไม่สามารถเข้าถึงบริการของธนาคารมากเป็นอันดับสามของโลก โดยประชากรกว่า 170 ล้านคน ไม่มีบัญชีธนาคาร บริการทางเลือกโดย Peer to peer lending จึงเข้ามาตอบโจทย์ผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบได้

โดยหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่กำกับธุรกิจ Peer to peer lending ของประเทศอินโดนีเซีย คือ Finance Service Authority หรือตัวย่อตามภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียว่า OJK ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 2011 ทั้งนี้ หน่วยงาน OJK ได้ประกาศมาตรการคุมเข้ม โดยกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการหรือบริษัทต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการ Peer to peer lending เพื่อป้องกันการหลอกลวง เช่น การกำหนดให้บริษัทต้องมีเงินทุนขั้นต่ำจำนวน 200,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในการดำเนินกิจการ โดยสามารถนำเงินทุนดังกล่าวไปปล่อยกู้ได้ไม่เกิน 150,000 ดอลลาร์สหรัฐ ทั้งยังเปิดให้ผู้ให้บริการช่วยกันสอดส่องดูแลกิจการที่ไม่มีใบอนุญาต นำไปสู่การปิดบริษัทเป็นจำนวนหลายร้อยราย ทั้งนี้มีแพลตฟอร์มที่เปิดให้บริการในประเทศอินโดนีเซีย เช่น

KoinWorks แพลตฟอร์ม Peer to peer lending ชื่อนำในประเทศอินโดนีเซีย ได้กระจายความเสี่ยงให้นักลงทุน โดยเปิดให้นักลงทุนเลือกลงทุนตามคะแนนหรือระดับความเสี่ยงเพื่อผลตอบแทนที่ได้มากขึ้น ส่วนทางผู้กู้ก็จะมี 3 แพคเกจ (Package) ในการกู้ยืมให้เลือก ได้แก่ เงินกู้เพื่อการศึกษา เพื่อดูแลสุขภาพ และเพื่อใช้ในการเสริมสภาพคล่องของกิจการ โดยร่วมกับมหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และคลินิกต่าง ๆ เพื่อให้บริการตามแพคเกจได้ทันที

Amartha เป็นแพลตฟอร์ม Peer to peer lending ที่เริ่มดำเนินการเมื่อปี ค.ศ. 2011 ซึ่งเปิดให้นักลงทุนทั่วไปและธนาคารเป็นผู้ปล่อยเงินกู้ ส่วนผู้กู้เน้นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหลัก นอกจากนี้ยังร่วมมือกับบริษัทเครดิต ประกันภัย และบริษัทประกันสินทรัพย์เพื่อบริหารความเสี่ยงของนักลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2559 ; Digital Ventures, 2561ก)

P2P: Peer to peer lending ในประเทศไทย

แม้ว่า Peer to peer lending จะเป็นนวัตกรรมทางการเงินที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศ แต่สำหรับประเทศไทยแพลตฟอร์ม Peer to peer lending ยังนับว่าเป็นสิ่งใหม่ และยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก โดยมีผู้ให้บริการแพลตฟอร์มดังกล่าวในไทยเพียง 4-5 ราย ซึ่งอยู่ในวงจำกัด คือผู้ลงทุนมีเพียงนักลงทุนรายใหญ่และนักลงทุนสถาบัน ส่วนผู้กู้ก็ยังจำกัดเพียงสินเชื่อธุรกิจและสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ส่วนบุคคลเท่านั้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

สำหรับหลักเกณฑ์การกำกับดูแล Peer to peer lending ในประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (peer to peer lending platform) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ขอบเขตการประกอบธุรกิจ

ให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถประกอบธุรกิจได้เฉพาะการเป็นช่องทางหรือตัวกลาง (online marketplace หรือ matchmaker) ที่ก่อให้เกิดการทำสัญญาให้สินเชื่อระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น โดยสกุลเงินในการให้สินเชื่อต้องเป็นสกุลเงินบาท

2. คุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจ

- 1) เป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทย
- 2) มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท ตลอดระยะเวลาการประกอบธุรกิจ
- 3) มีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นอยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

3. การขออนุญาตประกอบธุรกิจ

1) ผู้ประสงค์จะประกอบธุรกิจต้องเข้าร่วมในการทดสอบใน Regulatory Sandbox กับธนาคารแห่งประเทศไทย จนประสบความสำเร็จและพร้อมให้บริการในวงกว้าง

2) ยื่นขออนุญาตกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาอนุญาต ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน

3) การต่ออายุการอนุญาต ให้ผู้ประกอบธุรกิจยื่นคำขออนุญาตผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 90 วันก่อนวันครบกำหนดการอนุญาต

- 4) ผู้ประกอบธุรกิจต้องมีระบบงานและกระบวนการ ดังนี้
- มีระบบงานที่มั่นคงปลอดภัย น่าเชื่อถือ และสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง
  - มีการตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้บริการ โดยจัดให้มีกระบวนการในการรู้จักผู้ให้บริการ (Know your customer: KYC) และจัดให้มีกระบวนการในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ให้บริการ (Customer due diligence: CDD) และต้องมีการยืนยันตัวตนของผู้ให้บริการ (Authentication) อย่างเหมาะสมทุกครั้ง
  - มีระบบการประเมินความน่าเชื่อถือของผู้กู้ (Creditworthiness) ที่มีประสิทธิภาพ
  - จัดให้มีการประเมินความเหมาะสมของลูกค้า (Client suitability assessment)
  - จัดให้มีบุคคลที่สามหรือคนกลางทำหน้าที่เป็นผู้รับและเก็บรักษาเงิน ทรัพย์สิน หรือหลักประกันของผู้ใช้บริการให้มีความมั่นคงปลอดภัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการบริการของผู้ประกอบธุรกิจ
  - เปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้ใช้บริการ
  - เก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ

4. คุณสมบัติของผู้กู้ ประเภทและวงเงินสินเชื่อ

1) คุณสมบัติของผู้กู้

- เป็นบุคคลธรรมดาที่มีความสามารถในการชำระหนี้
- ไม่เป็นผู้ประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์

2) ประเภทและวงเงินสินเชื่อ

- สินเชื่อที่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ วงเงินสินเชื่อไม่เกิน 1.5-5 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- สินเชื่อเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพหรือโครงการธุรกิจ วงเงินสินเชื่อไม่เกิน 50 ล้านบาท

5. คุณสมบัติของผู้ให้กู้ และวงเงินสินเชื่อ

1) คุณสมบัติของผู้ให้กู้

- เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการให้สินเชื่อและความเสี่ยงของการให้สินเชื่อผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยผ่านการประเมินความเหมาะสมของผู้ให้กู้ และต้องไม่เป็นผู้ประกอบธุรกิจ

2) วงเงินสินเชื่อ

- ผู้ลงทุนสถาบัน กิจกรรมร่วมลงทุน นิติบุคคลร่วมลงทุน ให้สินเชื่อได้โดยไม่จำกัดจำนวน
- ผู้ลงทุนรายย่อย ให้สินเชื่อได้ไม่เกิน 500,000 บาท ต่อปี

6. อัตราดอกเบี้ย

- อัตราดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนจากการให้สินเชื่อระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ ต้องไม่เกินอัตราตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนด (ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 4/2562, 2562 ; ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562ก)

ภาพที่ 3 ใครขอกู้ได้บ้าง ใครปล่อยกู้ได้บ้าง

ที่มา: P2P Lending (peer-to-peer lending) สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่. โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562ข, https://www.bot.or.th/Thai/ConsumerInfo/Documents/P2P_3May2019.pdf

บทสรุปและความเห็นของผู้ศึกษา

Peer to peer lending เป็นธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่ผ่านช่องทางออนไลน์หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีแพลตฟอร์ม เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน เป็นตัวกลางทางการเงินแทนธนาคาร ในการจับคู่ระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ (Matchmaker) Peer to peer lending จึงเป็นทางเลือกที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับบุคคลผู้ประกอบการธุรกิจที่มีทุนจำกัดที่สามารถลงทุน และได้รับผลตอบแทนในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งเป็นการช่วยลดปัญหาหนี้ในระบบ และลดข้อจำกัดทางการเงินในการกู้ยืมหลายด้าน อีกทั้งยังส่งผลดีต่อภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศ

ในต่างประเทศ Peer to peer lending ได้รับความนิยมและถูกใช้อย่างกว้างขวางในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศจีน และประเทศอินโดนีเซีย เนื่องจากการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือสินเชื่ออย่างสะดวกและรวดเร็ว แต่ในบางประเทศเมื่อ Peer to peer lending ขาดการกำกับดูแลหรือตรวจสอบ ธุรกิจบางรายเกิดปัญหาการทุจริตส่งผลให้ต้องเลิกกิจการหรือล้มละลาย จนทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ

สำหรับประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถประกอบธุรกิจได้เฉพาะการเป็นช่องทางหรือตัวกลางในการให้สินเชื่อผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้กู้ที่เป็นบุคคลธรรมดาและผู้ให้กู้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีระบบงานที่มีความมั่นคง มีเสถียรภาพ สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง มีการคุ้มครองผู้ให้กู้และผู้กู้ มีการประเมินความเสี่ยงของผู้กู้ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้องโปร่งใสและเป็นธรรม และมีกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจ Peer to peer lending แล้วก็ตาม แต่ธุรกรรมสินเชื่อผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นเรื่องใหม่ ดังนั้นผู้ใช้บริการควร

ศึกษาข้อมูลอย่างรอบคอบเพื่อเข้าใจลักษณะและความเสี่ยงของธุรกรรมสินเชื่อก่อนตัดสินใจเลือกใช้บริการ ทั้งการหลอกลวง การไม่ได้รับชำระหนี้หรือดอกเบี้ยตามสัญญา การไม่สามารถยกเลิกการให้สินเชื่อหรือการเรียกให้ชำระหนี้ และหากเป็นผู้กู้ก็ควรระมัดระวังการก่อภาระหนี้เกินตัวโดยต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของตน และสำหรับผู้ประกอบธุรกิจควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มให้มีความน่าเชื่อถือ ประกอบธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาล และมีความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงภาระหนี้ครัวเรือนของประเทศด้วย

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2559). **หัวข้อข่าว FINTECH P2P รูปแบบใหม่ในการเข้าถึงแหล่งเงิน
อินโดนีเซีย**. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2562 จาก [https://www.ditp.go.th/contents_attach/
157338/157338.pdf](https://www.ditp.go.th/contents_attach/157338/157338.pdf)
- Digital Ventures. (2561ก). **จับตา Peer-to-Peer Lending ในอินโดนีเซีย ตลาดที่ใหญ่ที่สุดใน Southeast
Asia**. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2562 จาก [http://dv.co.th/blog-th/Peer-to-Peer-Lending-indo/
_____](http://dv.co.th/blog-th/Peer-to-Peer-Lending-indo/). (2561 ข). **FinTech in China – บทบาทผู้นำด้าน FinTech ของจีน และการขับเคลื่อนจากบริษัท
ยักษ์ใหญ่ที่ไม่ใช่ธนาคาร**. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2562 จาก [http://dv.co.th/blog-th/fintech-china/
_____](http://dv.co.th/blog-th/fintech-china/). (2561ค). **รู้จัก Peer-to-Peer Lending in China ระบบกู้ยืมในประเทศที่ประชากรมากที่สุดในโลก**.
สืบค้น 2 กรกฎาคม 2562 จาก [http://dv.co.th/blog-th/Peer-to-Peer-Lending-in-China/
_____](http://dv.co.th/blog-th/Peer-to-Peer-Lending-in-China/)
- ทำความเข้าใจกับ Peer-to-Peer Lending (P2P Lending)**. (ม.ป.ป). สืบค้น 2 กรกฎาคม 2562
จาก <https://www.daingern.com/faq>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562ก). **หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบระบบหรือเครือข่าย
อิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (peer to peer lending
platform)**. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2562 จาก [https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/
Highlights/P2PLending/P2P_Consultation_paper.pdf](https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/P2PLending/P2P_Consultation_paper.pdf)
_____ . (2562ข). **P2P Lending (peer-to-peer lending) สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่**.
สืบค้น 25 มิถุนายน 2562 จาก [https://www.bot.or.th/Thai/ConsumerInfo/
Documents/P2P_3May2019.pdf](https://www.bot.or.th/Thai/ConsumerInfo/Documents/P2P_3May2019.pdf)
- ปณิตา ฤทธิโรจน์. (2562). **Peer-to-Peer Lending สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่**.
สืบค้น 25 มิถุนายน 2562 จาก [https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/
DocLib_/Article_05Jun2019.pdf](https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_05Jun2019.pdf)
- “ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการ
ประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล
(peer to peer lending platform)” (29 เมษายน 2546). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 106 ง,
น. 16-33.
- พรชนก เทพขาม. (2562). **เศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-peer
Lending)**. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562 จาก [https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/
ArticleAndResearch/FAQ/FAQ](https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ)
- ศูนย์วิจัยกิจการไทย. (2561). **P2P Lending ..โอกาสที่ดีของผู้กู้รายย่อยขณะที่หัวใจของแพลตฟอร์ม อยู่ที่ระบบ
จัดการความเสี่ยง**. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2562 จาก [http://www.newsdatatoday.com/images/
News/AO2019/190617/30_2917_p.pdf](http://www.newsdatatoday.com/images/News/AO2019/190617/30_2917_p.pdf)

3 โจทย์ ทำทนาย ‘พีทูพี เลนดิ่ง’. (23 มีนาคม 2560). **กรุงเทพธุรกิจ**. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562

จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/746619>

อรรถสิทธิ์ แจ่มฟ้า. (2561). **P2P คุณคามธุรกิจธนาคารจริงหรือ?**. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562 จาก

https://www.gsb.or.th/getattachment/4902373f-3147-4d2f-9c95-191N_hotissue_P2P_internet_detail.aspx